

PRAKSISSOVERSIGT · MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Praxisoversigt over aktindsigt i miljøoplysninger

Den udvidede indsigtsret efter miljøoplysningsloven, Aarhus-konventionen og direktiv 2003/4/EF – og Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Version 1 Opdateret 29. maj 2026 7 afgørelser · 2016–2022

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Aktindsigt i miljøoplysninger er en udvidet og selvstændig indsigtsret, der rækker videre end offentlighedsloven og forvaltningsloven, fordi den bygger på Aarhus-konventionen og direktiv 2003/4/EF. Denne praksisoversigt samler retsgrundlaget i miljøoplysningsloven og den direktivkonforme fortolkning, som Miljø- og Fødevareklagenævnet er bundet af, når nævnet som klageinstans prøver afslag på aktindsigt i miljøoplysninger inden for sit ressort. De bærende fortolkninger af miljøoplysningsbegrebet, afvejningsreglen og emissionsundtagelsen er i dansk og europæisk praksis navnlig udviklet af Folketingets Ombudsmand, Højesteret (MRSA-kendelserne) og EU-Domstolen. Fokus er på, hvad der skal kvalificeres som en miljøoplysning, den obligatoriske afvejning efter § 2, stk. 3, de emissionsoplysninger der ikke kan undtages, samt sagsgang, frister, gebyr og klageadgang.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Miljøoplysningsbegrebet i miljøoplysningslovens § 3 fortolkes bredt: næsten enhver oplysning om miljøets tilstand, om faktorer (stoffer, energi, støj, emissioner), om foranstaltninger og planer eller om menneskers sundhed er en miljøoplysning, uanset hvornår den er tilvejebragt.
- 02** Miljø- og Fødevareklagenævnet kræver – som enhver myndighed på området – at der efter § 2, stk. 3, foretages en konkret afvejning af offentlighedens interesse i udlevering mod beskyttelsesinteressen, før en undtagelse fra offentlighedsloven eller forvaltningsloven kan anvendes, og undtagelserne skal anvendes restriktivt.
- 03** Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser at opretholde et afslag på oplysninger om emissioner til miljøet, når afslaget støttes på de undtagelser (bl.a. drifts- og forretningsforhold samt brede skønsmæssige hensyn), der efter § 2, stk. 5 og 6, er sat ud af kraft for emissionsoplysninger.
- 04** Emissionsbegrebet omfatter både faktiske og forudsigelige emissioner ved normal, realistisk brug samt oplysninger om emissionernes virkninger og restkoncentrationer – men ikke rent hypotetiske, usikre fremtidige udledningsscenarier (FOB 2017-28 over for FOB 2017-29; EU-Domstolen i C-442/14 og C-673/13).
- 05** Miljø- og Fødevareklagenævnet accepterer offentlighedslovens identifikationskrav, men kravet skal anvendes direktivkonformt og må ikke gøres til en barriere mod retten til miljøoplysninger.

- 06** Hensynet til offentlighedens adgang til miljøoplysninger vejer tungt; en ikke-dokumenteret risiko for skade (fx stigmatisering af erhvervsdrivende) kan hverken bære et afslag eller en opsættende virkning, jf. Højesterets MRSA-kendelser.
- 07** Interne dokumenter og interne meddelelser er ikke tidsubegrænset beskyttet: beskyttelsen gælder kun, så længe den er konkret begrundet, og der skal altid tages stilling til ekstrahering og delvis aktindsigt (EU-Domstolen i C-619/19 og C-57/16).
- 08** Afgørelser skal træffes hurtigst muligt og senest 1 måned (komplekse sager 2 måneder), skal begrundes og ledsages af klagevejledning, og kan påklages særskilt til den klageinstans, der behandler den underliggende sag – på nævnets område Miljø- og Fødevareklagenævnet.

§ 1 En udvidet indsichtsret og Miljø- og Fødevareklagenævnets rolle som klageinstans

Aktindsigt i miljøoplysninger er en **udvidet og selvstændig indsichtsret**. Udgangspunktet i [miljøoplysningsloven § 2, stk. 1](#) er, at enhver har ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger "under de betingelser og med de undtagelser, der følger af lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven, jf. dog stk. 2-6 og § 3". Loven henviser altså som udgangspunkt til de almindelige aktindsigtslove, men supplerer og fraviger dem dér, hvor Aarhus-konventionen og **direktiv 2003/4/EF** giver bredere adgang.

Denne oversigt angår netop den udvidede miljøaktindsigt. Almindelig aktindsigt uden miljødimension er beskrevet under [aktindsigt](#), partsaktindsigt og partshøring under [partshøring](#), GDPR-indsigt under [datatilsynet-afgørelser](#) og det almindelige begrundelseskrav under [begrundelse-forvaltning](#).

Loven gennemfører en kæde af EU- og folkeretlige forpligtelser: den oprindelige **lov nr. 292 af 27. april 1994** (Rådets direktiv 90/313/EØF), **lov nr. 447 af 31. maj 2000** (Aarhus-konventionen) og **lov nr. 310 af 2. maj 2005** (direktiv 2003/4/EF). Forarbejderne understreger, at loven skal fortolkes **direktivkonformt**. Det fremgår allerede af bemærkningerne til den oprindelige § 2, at de almindelige undtagelser videreføres, men at brede skønsmæssige undtagelsesbestemmelser "må fortolkes i overensstemmelse med direktivet". Ombudsmanden har gentaget dette i [FOB 2011-11.2](#), hvor det fremhæves, at myndighederne er forpligtet til at undergive både miljøoplysningsloven og de bestemmelser i offentlighedsloven, som loven henviser til, en direktivkonform fortolkning.

En central – og let overset – finurlighed er, at [§ 6, stk. 2](#) bestemmer, at henvisninger til offentlighedsloven skal forstås som henvisninger til **1985-offentlighedsloven** (lov nr. 572 af 19. december 1985). De materielle undtagelser, der nævnes i § 2, skal derfor læses i 1985-lovens paragrafnumre (§ 10, § 12, § 13 osv.) – ikke i 2013-offentlighedslovens. Ombudsmanden har lagt dette udtrykkeligt til grund, jf. [FOB 2018-4](#).

Miljø- og Fødevareklagenævnet er **klageinstans** for aktindsigt i miljøoplysninger på nævnets eget ressortområde. Det følger af [§ 4, stk. 6](#), at en afgørelse om aktindsigt kan påklages særskilt:

"... til den myndighed, der er klageinstans i forhold til afgørelsen eller behandlingen i øvrigt i den sag, begæringen om aktindsigt vedrører."

For de mange sagstyper, hvor nævnet er klageinstans for den underliggende afgørelse – fx husdyrgodkendelser, miljøgodkendelser, naturbeskyttelse, fredning og VVM-tilladelser – er Miljø- og Fødevareklagenævnet dermed også klageinstans for et afslag på aktindsigt i de pågældende sager. Hertil kommer § 4 a, hvorefter afslag fra de "private" organer og forsyningsvirksomheder, der er omfattet af lovens udvidede myndighedsbegreb, kan påklages direkte til nævnet. Når nævnet prøver et aktindsigtsafslag, er der tale om en **fuld retlig prøvelse** – spørgsmålet om aktindsigt er et retsspørgsmål, og nævnet er bundet af den direktivkonforme fortolkning.

At sagerne reelt afgøres på miljøoplysningslovens grundlag, blev bekræftet af Højesteret i MRSA-sagen, [sag 74/2015](#) og [75/2015](#), hvor det var ubestridt, at de omstridte oplysninger var miljøoplysninger (se nærmere nedenfor).

LOV

[Miljøoplysningsloven § 2, stk. 1](#)[Miljøoplysningsloven § 4, stk. 6](#)[Miljøoplysningsloven § 4a](#)[Miljøoplysningsloven § 6, stk. 2](#)

PRAKSIS **Højesteret** · Sag om aktindsigt i MRSA-smittede svinebesætninger: Spørgsmålet om retlig interesse og opsættende virkning 22.01.2016

§ 2 Det brede miljøoplysningsbegreb i § 3 – fra havneanlæg til debatoplæg

Den udvidede indsichtsret aktiveres kun, hvis der er tale om en **miljøoplysning**. Begrebet er defineret meget bredt i [miljøoplysningsloven § 3](#), der omfatter alle oplysninger i myndighedens besiddelse – uanset form og uanset hvornår de er tilvejebragt – som vedrører bl.a.:

- tilstanden i miljøelementer (luft, vand, jord, landskaber, naturområder, biologisk mangfoldighed) (nr. 1),
- faktorer som stoffer, energi, støj, stråling, affald, **emissioner, udledninger og andre udslip**, der påvirker eller kan påvirke miljøelementerne (nr. 2),
- foranstaltninger, herunder "politikker, lovgivning, planer, programmer, miljøaftaler og aktiviteter", der påvirker eller kan påvirke miljøet (nr. 3),
- rapporter om gennemførelse af miljølovgivningen (nr. 4), rentabilitetsberegninger m.v. (nr. 5), og
- menneskers sundheds- og sikkerhedstilstand, herunder forurening af fødekæden, i det omfang det påvirkes via miljøelementerne (nr. 6).

Definitionen tager – i modsætning til offentlighedsloven – ikke udgangspunkt i et dokumentbegreb, men i selve oplysningen, jf. [FOB 2011-11.2](#). Praksis viser, at begrebet trækkes vidt. Ombudsmanden har anset oplysninger om et nyt havneanlæg for miljøoplysninger ([FOB 2018-4](#)) og har – som omtalt i samme udtalelse – også anset et politisk debatoplæg om fremtidens transportformer (og endda akter om ministeriets håndtering af kritik af oplægget) for miljøoplysninger i sag **2018-2**, med henvisning til, at effektiv inddragelse af offentligheden i beslutningsprocessen på miljøområdet er et af de grundlæggende formål bag reglerne. Også dokumenter om kvælstofreguleringen i fødevare- og landbrugspakken blev behandlet som miljøoplysninger, jf. [FOB 2017-29](#) (uenigheden dér angik alene, om der tillige var tale om *emissionsoplysninger*, jf. afsnittet nedenfor). At grænsen kan testes, ses af [FOB 2009 9-1](#) om Danmarks Højdemodel, hvor myndighederne anførte, at højdedata ikke vedrørte miljøelementernes tilstand.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal i sin prøvelse først tage stilling til denne kvalifikation: er der tale om miljøoplysninger, behandles sagen efter miljøoplysningsloven med dens skærpede afvejnings- og

emissionsregler, og ikke kun efter de almindelige aktindsigtslove. Identifikationskravet gælder fortsat – myndigheden kan kræve, at sagen kan identificeres – men kravet skal anvendes direktivkonformt og ikke som en barriere. Som forarbejderne, citeret i [FOB 2011-11.2](#), udtrykker det:

"F.eks. gælder offentlighedslovens krav om identifikation af sagen (§ 4, stk. 3) også ved aktindsigt i miljøoplysninger. Direktivet giver i art. 3, stk. 3 ... mulighed for et sådant krav."

LOV

[Miljøoplysningsloven § 2, stk. 1](#)[Miljøoplysningsloven § 3](#)

PRAKSIS

Højesteret · Sag om aktindsigt i MRSA-smittede svinebesætninger: Spørgsmålet om retlig interesse og opsættende virkning 22.01.2016

§ 3 Afvejningen efter § 2, stk. 3 – hvad der vejer, før en undtagelse kan bruges

Det er afvejningsreglen, der gør miljøaktindsigten kvalitativt bredere end den almindelige aktindsigt. Hvor offentlighedsloven og forvaltningsloven som udgangspunkt giver myndigheden adgang til at undtage uden en interesseafvejning, indeholder [miljøoplysningsloven § 2, stk. 3](#) en konkret og en generel afvejningspligt:

"... skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne ... skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde."

Reglen blev indsat ved **lov nr. 310 af 2. maj 2005** for at gennemføre direktivets artikel 4, stk. 2, og afspejler direktivets betragtning 16, hvorefter "grundene til at give afslag bør fortolkes restriktivt, idet de offentlige interesser, der varetages ved udlevering, bør afvejes over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering". Miljøstyrelsens [vejledning til miljøoplysningsloven](#) understreger, at "der er ... tale om en konkret afvejning, og begrundelsen for tilbageholdelse skal derfor også være konkret".

Hvad lægges der vægt på? Praksis viser et fast vurderingsmønster:

- **For udlevering** vejer offentlighedens og samfundets interesse i åbenhed, miljøbevidsthed og effektiv inddragelse i beslutningsprocessen på miljøområdet – et hensyn der efter direktivet og Aarhus-konventionen i sig selv er tungtvejende.
- **Imod udlevering** kan kun vejes de beskyttelseshensyn, der konkret kan henføres under en (videreført) undtagelse, fx forretningshemmeligheder eller beskyttelse af den interne beslutningsproces – og kun hvis hensynet er konkret og aktuelt.
- En undtagelse kan ikke anvendes mekanisk: myndigheden skal påvise, hvordan udlevering konkret vil skade den beskyttede interesse, og skal overveje **ekstrahering og delvis aktindsigt**, jf. [FOB 2015-23](#) og [FOB 2014-21](#).

For **interne dokumenter og interne meddelelser** er beskyttelsen særligt afgrænset. EU-Domstolen fastslog i [C-619/19](#), at undtagelsen for interne meddelelser ikke er tidsubegrænset: den gælder kun, så længe beskyttelsen er konkret begrundet, myndigheden skal i hvert tilfælde afveje, og tidens gang svækker hemmeligholdelsen. I [C-57/16](#) (ClientEarth) afviste Domstolen en generel formodning om fortrolighed for konsekvensanalyser og fastslog, at risiko for offentligt "ydre pres" ikke i sig selv udgør en skade på beslutningsprocessen.

Myndigheden kan heller ikke ad bagvejen skabe nye undtagelser. Det følger af [§ 2, stk. 2](#), at indsichtsretten ikke begrænses af særlige aktindsichtsbestemmelser i anden lovgivning (medmindre de gennemfører fællesskabsretlige forpligtelser); Ombudsmanden fandt på den baggrund, at der ikke var hjemmel til at undtage IØ Fonden fra loven, jf. [udtalelsen om IØ Fonden](#). Endelig fastslår [§ 2, stk. 4](#), at offentlighedslovens undtagelse for ministerbetjening som udgangspunkt ikke gælder for miljøoplysninger, jf. dog modifikationen i [§ 4 a](#).

LOV	Miljøoplysningsloven § 2, stk. 2, 3, 4	Miljøoplysningsloven § 4a
PRAKSIS	EU-Domstolen · Adgang til miljøoplysninger: Fortolkning af "interne meddelelser" og tidsmæssige begrænsninger for undtagelser EU-Domstolen · Aktindsigt i konsekvensanalyser på miljøområdet: Grænser for generelle formodninger om fortrolighed	20.01.2021 04.09.2018

§ 4 Emissionsoplysninger der ikke kan undtages – det absolutte værn i § 2, stk. 5

Den stærkeste forskel fra almindelig aktindsigt er reglen om emissioner. Efter [miljøoplysningsloven § 2, stk. 5](#) sættes en række centrale undtagelser ud af kraft, når der er tale om oplysninger om emissioner til miljøet:

"Bestemmelsen i § 10, nr. 1-4, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, nr. 6, i lov om offentlighed i forvaltningen eller § 12, stk. 1, i forvaltningsloven finder ikke anvendelse på oplysninger om emissioner til miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i ... direktiv 2003/4/EF..."

[§ 2, stk. 6](#) sætter tilsvarende offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 4-6, og forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 4 og 5, ud af kraft for miljøoplysninger i samme omfang. Reglerne gennemfører direktivets artikel 4, stk. 2, sidste led, der er gengivet i lovens bilag 1:

"Medlemsstaterne kan ikke i henhold til stk. 2, litra a), d), f), g) og h), fastsætte, at en anmodning kan afslås, hvis anmodningen gælder oplysninger om emissioner til miljøet."

Det betyder i praksis, at bl.a. hensynet til **drifts- og forretningsforhold** (forretningshemmeligheder) og de **brede skønsmæssige hensyn** ikke kan bære et afslag på emissionsoplysninger. Forarbejderne til **lov nr. 310 af 2. maj 2005** definerer emissionsbegrebet vidt; som citeret i [FOB 2017-28](#):

"Med emissionsoplysninger menes således udledninger af enhver art til vand, jord, luft og undergrund."

EU-Domstolen har bekræftet en bred fortolkning. I [C-442/14](#) (Bijensichting/Bayer) og [C-673/13 P](#) (glyphosat) fastslog Domstolen, at begrebet:

- ikke skal fortolkes indskrænkende og **ikke** er begrænset til emissioner fra industrianlæg,
- omfatter både **faktiske og forudsigelige** emissioner ved normal eller realistisk brug (fx udbringning af pesticider), og

- omfatter ikke kun selve udledningen (art, sammensætning, mængde, sted og tid), men også oplysninger om dens **virkninger og restkoncentrationer**.

Grænsen går dog ved det rent hypotetiske. Sammenhold de to ombudsmandsudtalelser fra samme dag:

Udtalelse	Oplysninger	Udfald
FOB 2017-28	Konkrete udledninger	Var emissionsoplysninger → kunne ikke undtages
FOB 2017-29	Mulige fremtidige udledningsscenarier i fødevare- og landbrugspakken	Var ikke emissionsoplysninger

I [FOB 2017-29](#) lagde ministeriet – som Ombudsmanden ikke kritiserede – vægt på, at oplysningerne alene vedrørte forskellige mulige udledningsscenarier under stor usikkerhed, og at der derfor:

"... ikke er en sådan sammenhæng mellem oplysningerne og eventuelle kommende udledninger, at der er tale om emissionsoplysninger i miljøoplysningslovens eller miljøoplysningsdirektivets forstand."

Når Miljø- og Fødevareklagenævnet prøver et afslag, må nævnet derfor først afklare, om oplysningerne er emissionsoplysninger. Er de det, kan de nævnte undtagelser ikke anvendes – og emissionsoplysninger vil i øvrigt ofte allerede være omfattet af **ekstraheringspligt**, hvorfor de efter Miljøstyrelsens [vejledning](#) "antageligt kun yderst sjældent, om overhovedet" vil kunne undtages.

LOV	Miljøoplysningsloven § 2, stk. 5, 6	Miljøoplysningsloven § 3
PRAKSIS	EU-Domstolen · Offentlig adgang til data om pesticidemissioner: Fortolkning af »oplysninger om emissioner til miljøet« i Miljøinformationsdirektivet 22.11.2016 EU-Domstolen · Fortolkning af »emissioner til miljøet« i relation til aktindsigt i vurderingsrapporter for aktivstoffet glyphosat 22.11.2016	

MRSA-kendelserne: Højesteret om afvejning, retlig interesse og opsættende virkning

Den vigtigste danske domstolsafgørelse på området er Højesterets kendelser af 22. januar 2016 i [sag 74/2015](#) og [75/2015](#) (MRSA-svinebesætninger). Baggrunden var en undersøgelse fra Fødevarestyrelsen (2008-2011), hvor 34 ud af 48 svinebesætninger var testet positive for den multiresistente bakterie MRSA. To journalister anmodede om aktindsigt i besætningernes identitet via CHR-numre. Efter en henstilling fra Folketingets Ombudsmand (sag **2014-8**) besluttede myndighederne at give aktindsigt på grundlag af **miljøoplysningsloven**, hvorefter Landbrug & Fødevarer på fem landmænds vegne anlagde sag for at hindre udleveringen under henvisning til risiko for social stigmatisering.

Højesteret tog stilling til to spørgsmål:

- **Retlig interesse:** Landmændene var ikke parter i selve aktindsigtssagen, men da CHR-oplysningerne kunne kobles direkte til deres identitet og geografiske placering, blev deres forhold berørt i en sådan grad, at de havde retlig interesse i at få prøvet afgørelsens gyldighed efter [grundlovens § 63](#). Berørte tredjemænd kan altså have søgsmålskompetence, selvom de ikke er parter i aktindsigtssagen.
- **Opsættende virkning:** Højesteret nægtede at tillægge søgsmålet opsættende virkning. Retten lagde vægt på, at hensynet til offentlighedens adgang til miljøoplysninger vejede tungere end den **ikke-dokumenterede**

risiko for stigmatisering, og at der efter en foreløbig vurdering ikke var grundlag for at anse Fødevarestyrelsens afgørelse for ugyldig.

Afgørelsen illustrerer det centrale mønster i afvejningen efter § 2, stk. 3: en påberåbt skadevirkning skal være **konkret og dokumenteret** for at kunne bære et afslag – en abstrakt eller hypotetisk risiko er ikke tilstrækkelig. Højesteret inddrog samspillet med [offentlighedslovens § 33](#) og den væsentlige offentlige interesse i hurtig aktindsigt, jf. § 36, stk. 2. Endelig ophævede Højesteret landsrettens anonymisering af parterne, da der ikke var hjemmel til at hemmeligholde identiteten på parter i en civil retssag.

For Miljø- og Fødevareklagenævnet betyder linjen, at nævnet i sin afvejning skal kræve, at den part eller tredjemand, der ønsker oplysninger tilbageholdt, kan sandsynliggøre en konkret skade – og at den manglende opsættende virkning indebærer, at oplysninger som udgangspunkt udleveres, selv om en berørt erhvervsdrivende efterfølgende indbringer sagen for domstolene.

LOV

[Grundloven § 63](#)[Miljøoplysningsloven § 2, stk. 3](#)[Offentlighedsloven § 33](#)[Offentlighedsloven § 36, stk. 2](#)

PRAKSIS **Højesteret** · Sag om aktindsigt i MRSA-smittede svinebesætninger: Spørgsmålet om retlig interesse og opsættende virkning 22.01.2016

§ 6 Sagsgang, frister, gebyr og klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Miljøaktindsigtens procesregler er på flere punkter strengere end de almindelige aktindsigtsloves.

Form og format. Efter § 4, stk. 2 skal oplysningerne stilles til rådighed i den form eller det format, som ansøgeren ønsker, medmindre de allerede er offentligt tilgængelige i en let tilgængelig form, eller der er rimelige grunde til en anden form.

Frister. § 4, stk. 3 fastsætter, at sagen skal afgøres "hurtigst muligt og senest 1 måned efter modtagelsen", og kun ved sager af "omfang og kompleks karakter" senest 2 måneder. Det er en absolut yderfrist, der følger af direktivets artikel 3.

Afslag. Et afslag skal efter § 4, stk. 4 begrundes, ledsages af klagevejledning og meddeles skriftligt, hvis anmodningen var skriftlig. Begrundes afslaget med, at materialet er under udarbejdelse, skal myndigheden oplyse, hvem der udarbejder det, og hvornår det forventes færdigt. Er anmodningen ikke fremsat over for rette myndighed, skal den videresendes, jf. § 4, stk. 5.

Klage. Aktindsigtsafgørelsen kan påklages **særskilt** til den klageinstans, der behandler den underliggende sag, jf. § 4, stk. 6. For sager på Miljø- og Fødevareklagenævnets område er nævnet dermed klageinstans; for afslag fra de "private" organer og forsyningsvirksomheder, der er omfattet af lovens udvidede myndighedsbegreb, er nævnet direkte klageinstans, jf. § 4 a. Klageproceduren i § 4 b bygger på **remonstration** – klagen indgives til førsteinstansen, der inden som udgangspunkt 3 uger skal videresende klagen med en udtalelse, hvis afgørelsen fastholdes – og på obligatorisk **digital selvbetjening** ved klage til nævnet.

Gebyr. Efter § 5 opkræves betaling for kopier efter justitsministerens regler i medfør af offentlighedsloven, og ministeren kan fastsætte regler for oplysninger i andet end skriftlig form. Dette er sket ved [bekendtgørelsen om betaling for aktindsigt i miljøoplysninger, der ikke udleveres på papir](#), hvorefter der kan opkræves "de faktiske omkostninger ved tilvejebringelse af kopien ... på grundlag af offentliggjorte takster". Det svarer til direktivets

artikel 5, hvorefter gebyret "ikke [må] overskride et rimeligt beløb" og som hovedregel ikke må overstige de faktiske omkostninger. Der kan efter [§ 5, stk. 3](#) ikke kræves betaling for adgang til registre og oversigter. Hertil kommer pligten til **aktiv formidling** af miljøoplysninger efter [§ 5 b](#).

Bindende afgørelser og prøvelsesintensitet. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelser er bindende forvaltningsafgørelser, der kan indbringes for domstolene (jf. også [§ 5 a](#) om udskrift af domme i miljøsager). Spørgsmålet om aktindsigt prøver nævnet som et **retsspørgsmål** med fuld intensitet. På nævnets øvrige sagsområder viser domstolsprøvelsen, at domstolene efterprøver afgørelserne retligt, men udviser tilbageholdenhed over for nævnets faglige skøn – fx [BS-12763/2021-KOL](#), hvor Retten i Kolding frifandt nævnet og ikke tilsidesatte dets screeningsskøn, og [BS-42958/2021-VLR](#), hvor Vestre Landsret frifandt nævnet og tiltrådte dets proportionalitetsvurdering. For aktindsigt gælder dog – som MRSA-sagen viser – at udlevering ikke har opsættende virkning under en efterfølgende retssag.

LOV

[Miljøoplysningsloven § 4, stk. 3, 6](#)[Miljøoplysningsloven § 4a](#)[Miljøoplysningsloven § 4b](#)[Miljøoplysningsloven § 5](#)[Miljøoplysningsloven § 5b](#)

PRAKSIS	Højesteret · Sag om aktindsigt i MRSA-smittede svinebesætninger: Spørgsmålet om retlig interesse og opsættende virkning	22.01.2016
	Landsretten · Frist for overholdelse af ammoniakkrav for husdyrbrug baseret på staldanlægs oprindelige alder, ikke renoveringstidspunkt	28.06.2022
	Byretten · Retten i Kolding stadfæster afgørelse om manglende krav til miljøvurdering ved fredning af Vejle Ådal	08.07.2022

§ 7 Bærende linjer i praksis om aktindsigt i miljøoplysninger

Sammenfattende tegner der sig følgende billede af retsstillingen, som Miljø- og Fødevareklagenævnet anvender, når det prøver afslag på aktindsigt i miljøoplysninger:

- **Bredt anvendelsesområde, snæver undtagelsesadgang.** Miljøoplysningsbegrebet i [§ 3](#) er bredt, og undtagelser skal anvendes restriktivt efter en konkret afvejning, jf. [§ 2, stk. 3](#). Begrundelsen for at tilbageholde skal være konkret, og delvis aktindsigt/ekstrahering skal altid overvejes.
- **Emissioner nyder et nærmest absolut værn.** Oplysninger om emissioner til miljøet kan ikke undtages med de undtagelser, der efter [§ 2, stk. 5 og 6](#), er sat ud af kraft, og begrebet omfatter også forudsigelige emissioner og deres virkninger, jf. [C-442/14](#). Grænsen går ved rent hypotetiske scenarier.
- **Dokumenteret skade kræves.** En påberåbt skadevirkning skal være konkret og dokumenteret; en udokumenteret risiko bærer hverken afslag eller opsættende virkning, jf. Højesteret i [sag 74/2015 og 75/2015](#).
- **Direktivkonform fortolkning.** Både miljøoplysningsloven og de offentlighedslovsbestemmelser, loven henviser til (i 1985-lovens numre, jf. [§ 6, stk. 2](#)), skal fortolkes i lyset af Aarhus-konventionen og direktiv 2003/4/EF.
- **Hurtig sagsbehandling og klar klageadgang.** Afgørelse skal træffes senest 1-2 måneder, og klage over afslag går – på nævnets område – til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. [§ 4](#) og [§ 4 a](#).

De ledende fortolkningsbidrag på området kommer fortsat fra Folketingets Ombudsmand, Højesteret og EU-Domstolen, og denne praksis udgør den bindende ramme for nævnets egne afgørelser. Den, der vil have et afslag på miljøaktindsigt opretholdt, bærer reelt bevisbyrden for, at en konkret undtagelse finder anvendelse, at

den ikke rammes af emissionsreglen, og at beskyttelseshensynet efter en restriktiv afvejning vejer tungere end offentlighedens interesse.

LOV	Miljøoplysningsloven § 2, stk. 3, 5	Miljøoplysningsloven § 3	
PRAKSIS	Højesteret · Sag om aktindsigt i MRSA-smittede svinebesætninger: Spørgsmålet om retlig interesse og opsættende virkning		22.01.2016
	EU-Domstolen · Offentlig adgang til data om pesticidemissioner: Fortolkning af »oplysninger om emissioner til miljøet« i Miljøinformationsdirektivet		22.11.2016

REFERENCE Lovgrundlag

5 paragraffer

Grundloven § 63	Miljøoplysningsloven § 2	stk. 3, 5
Miljøoplysningsloven § 3	Miljøoplysningsloven § 4	
Offentlighedsloven § 36	stk. 2	

MATERIALE Citerede afgørelser

7 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		1
22.01.2016	Sag om aktindsigt i MRSA-smittede svinebesætninger: Spørgsmålet om retlig interesse og opsættende virkning	74-2015-- og-75-2015
EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		4
20.01.2021	Adgang til miljøoplysninger: Fortolkning af "interne meddelelser" og tidsmæssige begrænsninger for undtagelser	C-619/19
04.09.2018	Aktindsigt i konsekvensanalyser på miljøområdet: Grænser for generelle formodninger om fortrolighed	C-57/16
22.11.2016	Fortolkning af »emissioner til miljøet« i relation til aktindsigt i vurderingsrapporter for aktivstoffet glyphosat	C-673/13
22.11.2016	Offentlig adgang til data om pesticidemissioner: Fortolkning af »oplysninger om emissioner til miljøet« i Miljøinformationsdirektivet	C-442/14
LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS		1
28.06.2022	Frist for overholdelse af ammoniakkrav for husdyrbrug baseret på staldanlægs oprindelige alder, ikke renoveringstidspunkt	2801-3329
BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS		1
08.07.2022	Retten i Kolding stadfæster afgørelse om manglende krav til miljøvurdering ved fredning af Vejle Ådal	10365-12190